

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

**МАҲАЛЛИЙ ШАРОИТДА ЗААЕНЕН ЭЧКИЛАРИ СУТ
МАҲСУЛДОРЛИГИ ТАҲЛИЛИ**

Махмудова Хуршида Иргашевна

*Самарқанд давлат тиббиёт университети академик лицейи директори,
140100, Ўзбекистон Республикаси, Самарқанд шаҳри, Воҳид Абдуллаев кўчаси,
14.*

E-mail: Makhmudova_Kh.I@mail.ru

Мазкур тадқиқотнинг мақсади – маҳаллий шароитда заанен эчкиларида лактация даврида сут маҳсулдорлиги кўрсаткичларини таҳлил қилишдан иборат.

Тадқиқотларда эчкиларда сут маҳсулдорлиги сутни ҳар куни соғиб олиб, таҳлил қилиш асосида баҳоланди [Ali, 2001; Adewumi et al., 2017; Панькова ва Ситников, 2020] , , .

Олинган экспериментал натижаларни математик-статистик таҳлил қилиш стандарт услублар бўйича, «Microsoft Excel 2007» (Microsoft, АҚШ) ва OriginPro v. 8.5 SR1 (EULA, АҚШ) махсус дастур пакетлари ёрдамида амалга оширилди [Меркурьева ва бошқ., 1983].

Тадқиқотларда заанен эчкиларида жуфтлашиш даври 5-15.X-1-10.XII (2018 йил) диапазонда амалга ошиб, туғиш даври март (2019 йил) ойининг 1-декадасидан бошланиши кузатилиб (бўғозлик даври 154 ± 6 сутка), йил давомида 2 та лактация даври (1-лактация даври 82 сутка, 2-лактация даври 115 сутка) қайд қилинди. Бунда март ойида (12-15.III.2019 йил) туғиш жараёни бошланган эчкиларда 1-лактация даври май ойининг 2-ярмисигача (23-26.V.2019 йил) давом этиши (82 сутка) кузатилди (жадвал).

Жадвал

Заанен эчкиларида ($n=26$) лактация даврида сут маҳсулдорлиги кўрсаткичлари ($M \pm m$)

Т/р	Лактация даври (ойлар)	Соғиб олинган сут миқдори	
		л/сутка	л/ой
I лактация даври (82 сутка)			
1.	Март (12.III–31.III.2019 йил)	2,48±0,64	74,63±2,52
2.	Апрель (1.IV–30.IV.2019 йил)	2,55±0,04	76,45±3,16
3.	Май (1.V–26.V.2019 йил)	2,33±0,12	69,58±4,66
II лактация даври (115 сутка)			
4.	Июнь (1.VI–30.VI.2019 йил)	2,14±0,08	64,22±2,71
5.	Июль (1.VII–31.VII.2019 йил)	2,06±0,04	61,87±3,09
6.	Август (1.VIII–30.VIII.2019 йил)	1,78±0,03	53,40±4,57
7.	Сентябрь (1.IX–22-24.IX.2019 йил)	1,96±0,18	58,05±4,73

Шундай қилиб, маҳаллий шароитда заанен эчкиларидан сутка давомида максимал сут соғиб олиш I лактация даврида қайд қилинди (1.IV–30.IV.2019

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

йил, $2,55 \pm 0,04$ л/сутка), бунда айрим якка ҳолатларда максимал сут соғиб олиш $3,02$ л/суткани ташкил қилиши аниқланди. Тадқиқот амалга оширилган фермер хўжалиги ҳудудида заанен эчкилари ($n=26$) лактация даври умумий 7 ойни (197 сутка) ташкил қилиб, $458,19 \pm 25,47$ л сут соғиб олинди.

Олинган натижалар умумий ҳолатда мавжуд адабиёт маълумотларига мос келади.